

RAADSINFORMATIEBRIEF

Van

college van burgemeester en wethouders

Vergadering van

10 september 2024

Kenmerk

Z/23/064308 / D/24/154887

Portefeuillehouder

Mariëtte Pennarts-Pouw

Portefeuille

Personeel & Organisatie & ICT

Opsteller

Catsburg, Edwin

Onderwerp

Standpunten van het college van Woerden en Oudewater over de ambtelijke samenwerking

Kennisnemen van

Collegestandpunten van Woerden en Oudewater over de toekomst van de ambtelijke samenwerking naar aanleiding van de gezamenlijke evaluatie naar de dienstverleningsovereenkomst.

Inleiding

In 2015 zijn de ambtelijke organisaties van Woerden en Oudewater geïntegreerd voor een samenwerking op basis van een Dienstverleningsovereenkomst (hierna: DVO). Aanleiding hiervoor was een verkenning uit 2011. De huidige DVO is in 2021 gestart en loopt van rechtswege op 1 januari 2026 af. Het onderzoeksbureau &Van de Laar (hierna: &vdL) voerde een evaluatie van de DVO uit. Het eindrapport is in juni 2024 met de gemeenteraden van Woerden en Oudewater gedeeld. De belangrijkste constatering van de evaluatie zijn:

- De meerwaarde van de samenwerking staat onder druk;
- Er is een gebrek aan scherpe afspraken over kwaliteit en kwantiteit;
- Het samenspel van de gemeentebesturen verschuift van partnerschap naar meer zakelijkheid;
- De gemaakte financiële afspraken wringen in de huidige situatie;
- Er is bij beide partners een (gevoelde) disbalans tussen inzet, resultaat en financiële bijdrage.

De conclusie van het rapport is dat de samenwerking in zijn huidige vorm en inrichting niet duurzaam is. Deze is te veel gebaseerd op partnerschap en daarin wordt de balans met zakelijkheid gemist. Dit betekent dat afspraken over kwaliteit, kwantiteit, financiën en rollen in de huidige samenwerkingsvorm niet concreet en scherp genoeg zijn. Hierom staat de meerwaarde van de samenwerking onder druk. Een interventie is noodzakelijk. Het eindrapport van &vdL schetst drie scenario's waarover de gemeentebesturen een principebesluit kunnen nemen, dit zijn:

1. Voortzetten en verzakelijken, op basis van scherpere afspraken
2. Versterken, op basis van een bestuurlijke fusie
3. Beëindigen

Het advies van &vdL luidt: verken de conditie van het eerste scenario (voortzetten en verzakelijken) en beschouw scenario 2 (bestuurlijke fusie) en scenario 3 (beëindigen samenwerking) als realistisch alternatief. Bij het verkennen van het eerste scenario (voortzetten en verzakelijken) gaf &vdL bovendien zes vraagstukken mee (te vinden in hoofdstuk 6 onderdeel 1). Deze vraagstukken staan in de periode rond het zomerreces centraal bij de afzonderlijke colleges.

Kernboodschap

De colleges van Woerden en Oudewater verkennen het scenario "voortzetten en verzakelijken" en opereren hiermee langs de lijn van het advies van &vdL. De vraagstukken die het eindrapport meegeeft in de verkenning van dit scenario gaan onder meer over de fundamentele grondhouding van de gemeenten, zoals de urgentie en oprechte wil om de samenwerking te continueren en het toekomstperspectief op de samenwerking. In het laatste vraagstuk liggen de meest kenmerkende verschillen tussen de colleges.

Het college van Woerden hecht grote waarde aan een gedeeld perspectief op de toekomst van de samenwerking. Voor de korte termijn is de 'verzakelijking' van de bestaande afspraken noodzaak, op termijn is dit voor Woerden onvoldoende. Het rapport bevestigt voor het college van Woerden namelijk dat met meerdere besturen één ambtelijke organisatie aansturen altijd suboptimaal zal zijn. Het gedeelde perspectief voor de langere termijn zal volgens het college dan ook gericht moeten zijn op één bestuur dat één organisatie aanstuurt. De schaal waarop deze organisatie zal functioneren is wat Woerden betreft onderwerp van gesprek. Zelfstandigheid van beide gemeenten én fusie zijn voor Woerden beide bespreekbaar. Maar deze verkenning kan als het aan Woerden ligt ook op regionale schaal gevoerd worden als daar interesse voor is. Hoe dan ook zullen we voor dit gesprek voldoende tijd moeten nemen.

De inzet van het college van Oudewater is (bestuurlijk) zelfstandig blijven met een goede samenwerkingspartner, het liefst met gemeente Woerden. Het college ziet verdere verkenning voor zich, waarbij gekeken wordt naar de randvoorwaarden van de samenwerking. Randvoorwaarden zijn dan het versterken van de politiek-bestuurlijke verbinding, verregaande harmonisatie van beleid en processen en condities vaststellen in het kader van kwaliteit en kwantiteit. Tevens is het college van Oudewater bereid om tot nieuwe financiële afspraken te komen. Uitgangspunt daarbij is een acceptabele verdeelsleutel die recht doet aan de inzet en resultaten die op grond van nieuwe afspraken verwacht mogen worden. Het langetermijnperspectief ziet daarmee op het realiseren van een goede samenwerking voor beide gemeenten, zodat er een duurzame samenwerking ontstaat die meerwaarde biedt.

Beide colleges onderschrijven de conclusies van het eindrapport van &vdL en zien dat samenwerken op de huidige wijze niet duurzaam is. De colleges zien voldoende aanleiding om de gesprekken te openen. De gesprekken gaan dan over de aangescherpte condities waaronder de gemeenten de samenwerking kunnen voortzetten. Het komen tot een gedeeld langetermijnperspectief is daarin randvoorwaardelijk.

Financiën

Vooralsnog ligt de voorbereiding en ondersteuning van de bestuurlijke gesprekken zoveel mogelijk bij ambtenaren. Het onderzoeksbureau &vdL is beschikbaar als onafhankelijk gespreksleider en stelt zich mede beschikbaar om mee te denken over (zakelijke) voorwaarden voor een nieuwe DVO. Voor de eventuele kosten van &vdL hoeft geen geld beschikbaar gesteld te worden, de lopende budgetten geven hiervoor voldoende dekking.

Vervolg

De colleges streven naar overeenstemming over verlenging van de DVO vóór 1 januari 2025 cf. art. 18 lid 3 van de huidige DVO. De onderliggende voorwaarden zijn dan in hoofdlijnen overeengekomen. Het (al dan niet gedeelde) langetermijnperspectief zal grotendeels bepalend zijn in de duur en aard van de overeenkomst. De komende maanden zullen de colleges van Woerden en Oudewater daarover uitvoerig in overleg treden. Het langetermijnperspectief geeft de gewenste stip op de horizon en kan liggen in één van de drie geschetste scenario's.

De Provincie wil het samenwerkingsvraagstuk vanuit een brede (regionale) gezamenlijke insteek benaderen. Het perspectief van waaruit de Provincie opereert is het vergroten van de regionale uitvoeringskracht. De colleges van Woerden en Oudewater hebben, zowel gezamenlijk als afzonderlijk, gesprekken met Provincie Utrecht. Deze gesprekken worden gevoerd vanwege de mogelijke impact op de regio en de Utrechtse samenleving. De Provincie wil hierin haar rol pakken om scenario's te verkennen. Het langetermijnperspectief zal ook in de gesprekken met de provincie centraal staan.

Op 25 september komen de gemeenteraden van Woerden en Oudewater bijeen in een themasessie over de ambtelijke samenwerking. In deze themasessie presenteert het onderzoeksbureau &vdL het eindrapport. Tevens is er gelegenheid tot het stellen van vragen. Deze themasessie zorgt voor een gelijke informatiebasis voor de gemeentebesturen.

Bijlagen

- Eindrapport evaluatie van de DVO Woerden - Oudewater
